

Broderies françaises au Musée de la Mode et du Costume de la Ville de Paris, Tokyo 1983, ss. 198, ryc. 181, w tym barwnych 134.

Wydawnictwo to stanowi kolejną pozycję z serii publikacji japońskich ukazujących najcelniejsze wyroby artystycznego włókiennictwa w muzeach Europy Zachodniej. Przedstawiłam już cztery tomy tej serii wydane w latach 1976—1981 a ukazujące zabytki z muzeów Lyonu, Miluzy, Londynu i Saint Étienne¹. Omawiany album prezentuje największy francuski zbiór haftów na ubiorach. Poprzedza go wstęp Madeleine Delpierre o haftach w modzie francuskiej od XVIII w. do współczesności. Szkoda, że autorka nie wspomniała o wcześniejszym rozwoju francuskiego hafciarstwa cechowego. Omówiła tylko wczesny rozwój tej gałęzi włókiennictwa dla potrzeb kościelnych i wpływ rzemieślników włoskich na hafciarzy francuskich w XVI w. Hafciarstwo w XVIII w. odgrywało znaczną rolę w zdobieniu tak męskich surdutów, fraków, kamizelek i spodni, jak i damskich sukien, trzewików oraz innych dodatków do odzieży. Autorka przedstawia także wzorniki i podręczniki hafciarstwa wydawne w XVIII w. wraz z wykazem najważniejszych ściągów. W dalszej części wstępu M. Delpierre omówiła miejsce haftów w zmianach mody w XIX i XX w. Odgrywają one dość znaczną rolę do chwili obecnej. Album jest najpiękniej wydanym źródłem do historii odzieżowego hafciarstwa francuskiego, reprodukcje stanowią szczyt możliwości technicznych fotografii. Ma on znaczenie nie tylko dla japońskich projektantów europejskiej mody, lecz co najmniej w równym stopniu także dla muzealników i historyków włókiennictwa naszej części świata.

I. Turnau

¹ Bliższe informacje o tych wydawnictwach, zob. sprawozdanie, „Kw. HKM”, R. XXXII, 1984, nr 2, s. 303—304.